

กลอนสุภาพ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครูมาลัย ทักหมี่

กลอนสุภาพ

กลอนสุภาพพึงจำมีกำหนด
วรรคละแปดพยางค์นับค้ำพทำสุนทร
ห้าแห่งคำคล้องจองต้องสัมผัส
เสียงสูงต่ำต้องเรียงเรียงโบราณ

กลอนหนึ่งบาทสี่วรรคกรองอักษร
อาจยังหย่อนเจ็ดหรือเก้าเข้าหลักการ
สลับจัดรับรองส่งประสงคส์मान
เป็นกลอนกานทำครบครันฉันทน์นี้เอย

บทประพันธ์ของ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ ม.ล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ

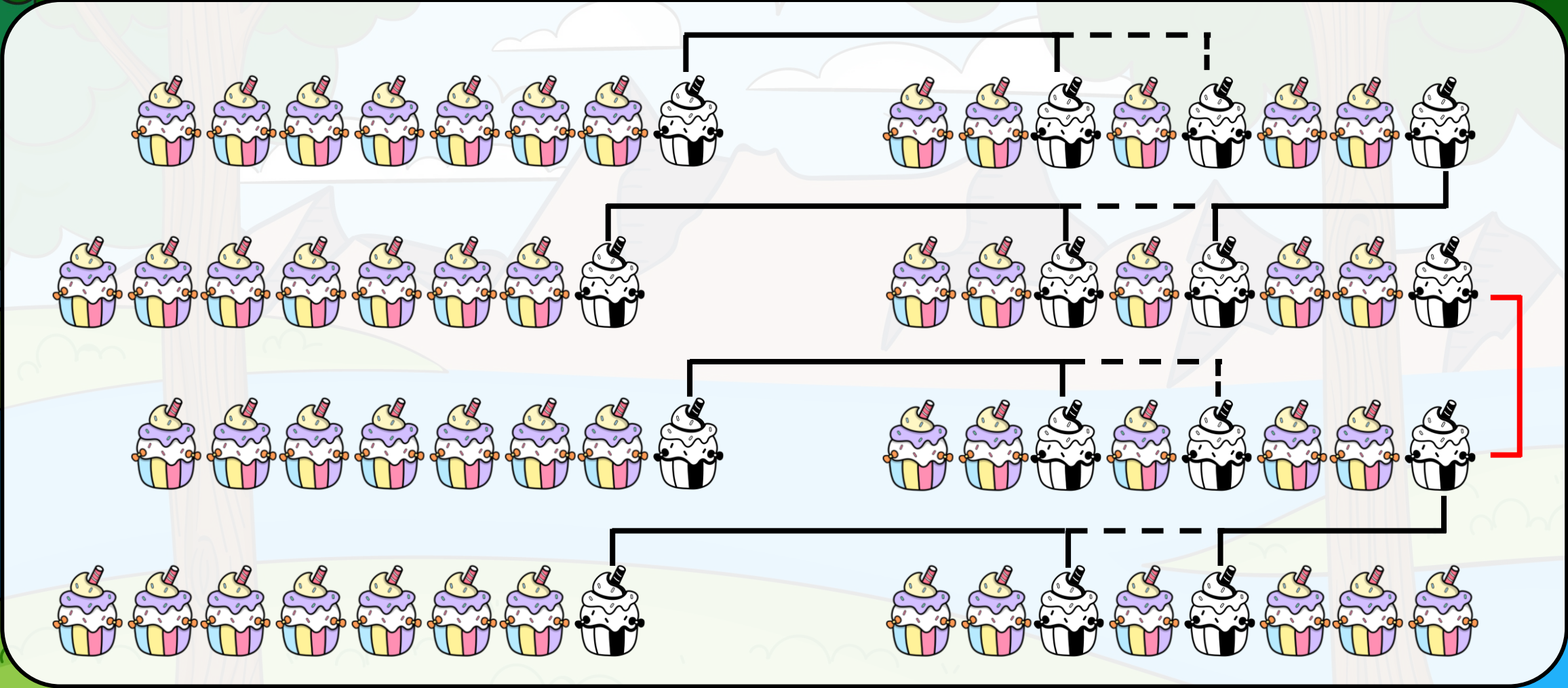
กลอนสุภาพ

กลอนสุภาพหรือกลอนแปด เป็นร้อยกรองที่ได้รับความนิยมมากมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เพราะมีความไพเราะ และเรียบง่าย เป็นแม่แบบของกลอนอีกหลายรูปแบบ

สุนทรภู่กวีเอกแห่งรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นแม่แบบของกลอนสุภาพชนิดหาตัวจับได้ยาก บทกลอนของสุนทรภู่เน้นเสียงสัมผัสใน ทุกวรรค เพิ่มความไพเราะของภาษาอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งสะท้อนให้เห็นอัจฉริยภาพทางด้านภาษาของท่าน ส่งผลให้กลอนของสุนทรภู่เป็นที่นิยมไม่เปลี่ยนแปลงตราบจนปัจจุบัน

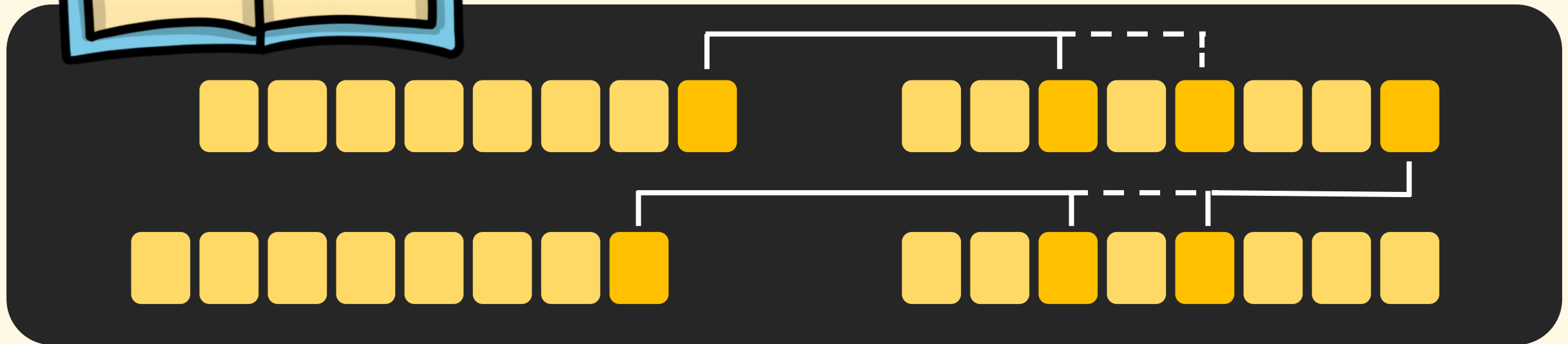
แผนผังกลอนสุภาพ

ข้อบังคับของ กลอนสุภาพ

๑	บาท	มี	๔	วรรค
๑	คำกลอน	มี	๒	วรรค
๑	วรรค	มี	๗-๙	คำ

วรรคที่ ๑ วรรคสดับ วรรคที่ ๒ วรรครับ
วรรคที่ ๓ วรรครอง วรรคที่ ๔ วรรคส่ง

วรรคสดับ และ วรรครับ เรียกว่า บาทเอก
วรรครอง และ วรรคส่ง เรียกว่า บาทโท

วรรคสดับ

บาทเอก

วรรครับ

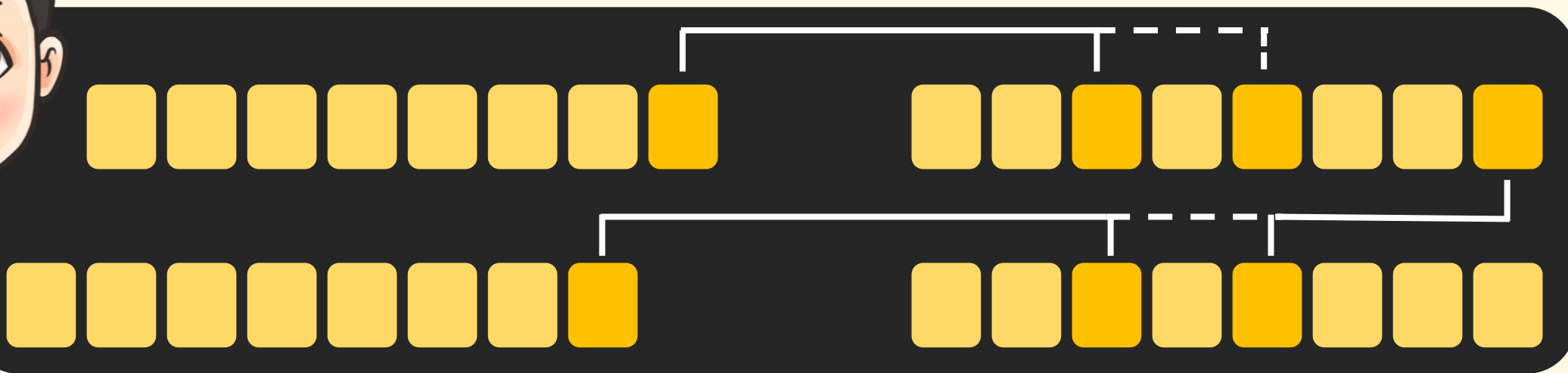
วรรครอง

บาทโท

วรรคส่ง

สัมพันธ์ กลอนสุภาพมีข้อกำหนดในการสัมผัส

- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ หรือคำที่ ๕ ของวรรคที่ ๒
- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓
- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ สัมผัสกับคำที่ ๓ หรือคำที่ ๕ ของวรรคที่ ๔
- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ในบทต่อไป

สัมพันธ์ระหว่างบท

คำสุดท้ายของบทที่ ๑ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ในบทต่อไป

บทที่ ๑

บทที่ ๒

สัมผัสนอก

สัมผัสนอก คือ สัมผัสบังคับที่จะต้องส่งสัมผัสระหว่างวรรค และระหว่างบท ให้สังเกตจากแผนผังของกลอนสุภาพ

สัมผัสใน คือ สัมผัสภายในวรรคเดียวกัน จะมีหรือไม่มีก็ได้ ไม่บังคับ แต่ถ้าขาดไป กลอนวรรคนั้นก็จะขาดความไพเราะ ดังนั้น แต่ละวรรคควรมีสัมผัสในอย่างน้อย ๑ แห่ง

สัมผัสใน

การใช้เสียงวรรณยุกต์ลงท้ายวรรค

การเขียนกลอนให้ไพเราะ ควรคำนึงถึงเสียงวรรณยุกต์ในคำ
สุดท้ายของแต่ละวรรคตามความนิยม ดังนี้

วรรคสลับหรือวรรคสลับ

ใช้เสียงวรรณยุกต์ได้ทุกเสียง เสียงที่ถือว่า
ไพเราะน้อยคือ เสียงสามัญ

วรรครับ

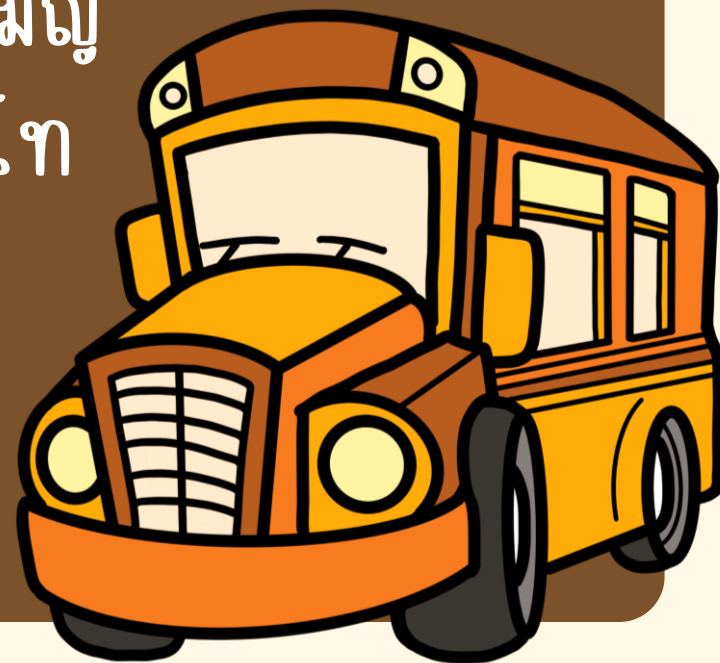
นิยมใช้เสียงจัตวา หรือ เสียงเอก, เสียงโท
ไม่ควรใช้เสียงสามัญ

วรรครอง

นิยมเสียงสามัญ ไม่ควรใช้เสียงจัตวา

วรรคส่ง

นิยมเสียงสามัญ ไม่ควรใช้เสียงจัตวา

ตัวอย่าง

กลอนสุภาพ

หรือ

กลอนแปด

กลอนสุภาพ

มีสติพึงบรรจบให้ครบบาท
มีน้อยใช้น้อยค้อยบรรจง
ไม่ควรชื้อก็อย่าไปพิไรชื้อ
เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล

อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
ให้เป็นมือเป็นคราวทั้งคาวหวาน
จงเลี้ยงท่านอย่าให้อดระทาดใจ

สุภาศัพท์สอนหญิง : สุนทรภู่

สุนทรภู่/ครูแก้ว/ศรีสยาม
ระบือนาม/ปราชญ์เปรี๊ยะ/เรื่องอักษร
ทั้งแต่งกาพย์/โคลงสี่/หรือคำกลอน
พระสุนทร/โวหาร/คนขานไกล
ทำงานเป็นเลิศ/การประพันธ์/บทนิราศ
อักษรศาสตร์/ทำงานชำนาญ/ก็ว่าได้
ทำงานทรงเป็น/นักประพันธ์/ผู้ลือชัช
ผู้ยิ่งใหญ่/แห่งบทกลอน/ตลอดกาล

ให้นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้มาเติมลงในช่องว่างให้สัมผัสคล้องจองกัน แล้วมีความหมายถูกต้อง

หนา

จง

นา

นอง

ภาษาไทยของเรานี้มีทำนอง
พยัญชนะของไถยนับหนา

มีสัมผัสคล้องจอง... น่าศึกษา
เสียงสูงต่ำนี้หนา น่าสนใจ

ให้นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้มาเติมลงในช่องว่างให้สัมพันธ์
คล้องจองกัน แล้วมีความหมายถูกต้อง

๓๓

๓๓

๓๓

๓๓

เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจ **สูง**
ถ้าใจต่ำเป็นได้แต่เพียง **คน**

เหมือนหนึ่งยังมีดีที่แวว **ชน**
ข่อมเสียดที่ **๓๓** ได้เกิดมา

ใ้ให้นักเรียนเลือกประโยคที่กำหนดให้มาเติมลงในช่องว่างใ้
สัมพันธ์คล้องจองกัน แล้วมีความหมายถูกต้อง

มันแสนสุดลูก้าเหลือกำหนด

เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา

มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน

ถึงเดาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยววลด

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์
.....ถึงเดาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยววลด.....
มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน
ที่พึงหนึ่งพึงได้แต่กายตน

มันแสนสุดลูก้าเหลือกำหนด
ก็ไมคดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
บิดามารดาก็เป็นผล
เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา.....

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖